

23 km

Verhalen bij Stille Waters
in het landschap

Fietsen in Wichelen
en Schoonaarde

op pad met de erfgoedapp

Wie fietst
heeft tijd
om het
landschap
écht te lezen

...

Landschappen zeggen meer over onze geschiedenis **dan je zou denken**. Het zijn heuse verhalen die ons vertellen hoe onze voorouders hier woonden en leefden. Bijzonder is dat je fragmenten van die eeuwenoude verhalen nog steeds kan zien in onze omgeving.

In deze fietstocht tonen we je de Stille Waters in het landschap. Naast de grote stromen Schelde, Durme en Dender bepalen kleine, stilstaande wateroppervlakken het landschap in onze regio. Poelen, plassen en brede grachten kwamen in een niet zo ver verleden veel meer voor dan vandaag. De Stille Waters hadden immers meerdere functies voor onze voorouders. Maar ook vandaag is hun rol nog lang niet uitgespeeld! We laten jou de verhalen bij de Stille Waters ontdekken in Wichelen en Schoonaarde via verschillende erfgoedpunten. Via de ErfgoedApp krijg je extra informatie over deze bedreigde, maar voor de toekomst cruciale landschapselementen.

1 Bergenmeersen © Yves Adams (Vildaphoto)

Praktisch

Afstand

23 km

Moeilijkheidsgraad

Gemiddeld. Je fietst grotendeels via vlakke, verharde wegen. Af en toe laten we jou trage wegen ontdekken, die je het landschap inzuigen. Deze wegen zijn niet altijd verhard en soms best wel avontuurlijk. Na periodes van regenweer stoot je misschien op enkele plassen. Maar dit sluit perfect aan bij het thema van de fietstocht!

Vertrekpunt

Sociaal Huis, Wichelen, Oud Dorp 2

Parkeren

Er is voldoende parkeerruimte aan het Sociaal Huis in Wichelen

CANVA / ERFGOEDAPPE

Tip!

Download eerst de ErfgoedApp met je smartphone, klik op het kompassymbool en kies de route 'Verhalen bij Stille Waters in het landschap'.

In de buurt van de erfgoedpunten ontvang je dankzij een gps-signaal een melding op je gsm met nog meer interessante info. Zet dus de gps-functie van jouw smartphone aan en zorg dat hij niet in slaapstand gaat. In deze brochure wordt aangegeven wanneer je iets mag verwachten. *Je herkent de tips aan dit icoontje:*

In het midden van deze brochure vind je een handig overzichtskaartje.

1 Schelde bij Uitbergen

1 Motte Bergenmeersen © agentschap Onroerend Erfgoed

Start de fietsroute op de parking aan het Sociaal Huis, Oud Dorp 2 te Wichelen. Bij het verlaten van de parking, sla links Oud Dorp in. Volg Oud Dorp, vervolgens Pastorijdreef en sla voorbij de begraafplaats Paddenhoek in. Vervolgens volg je het fiets-/wandelpad langs de scherpe meanderbocht van de Schelde.

1 Bergenmeersen

We volgen hier de machtige Schelde die eeuwenlang het landschap tekende. Sinds april 2013 stroomt dagelijks op het ritme van het getij Scheldewater de Bergenmeersen in en uit. Zo ontstaan slikken, schorren en wilgenvloedbos, een ideaal gebied voor vogels zoals steltlopers, wintertalingen en bergeenden. Dit gecontroleerd gereduceerd getijdengebied van 41 ha groot maakt deel uit van het Sigmaphan, dat Vlaanderen wil beschermen tegen overstromingen vanuit de Schelde en haar bijrivieren.

Archeologische opgravingen vóór de inrichting van de Bergenmeersen toonden het belang van de Schelde aan voor onze voorouders. Sporen van permanente nederzettingen op de zandruggen langs de rivier gaan zeker terug tot de vroege ijzertijd. Belangwekkend en onverwacht was de ontdekking van middeleeuwse bewoning in de Bergenmeersen! Archeologen legden een cirkelvormige gracht vast, die een eiland van ongeveer 40 meter omsluit.

De breedte van de gracht bedroeg maar liefst bijna 12 meter. Waarvoor diende deze brede circulaire gracht? *Je ontdekt het verhaal van vechtende ridders en aanstormende paarden in de ErfgoedApp!*

Na het volgen van het fiets-/wandelpad langs de Schelde, sla rechtsaf de Brugstraat in. Volg de Brugstraat tot aan het eerstvolgende kruispunt. Sla op het kruispunt rechtsaf, de Dreefstraat in. (Let op. Niet de Scheldebrugstraat.) Ga rechtdoor. Kruis de Rijksweg. Je bereikt na dit kruispunt Meerbos. Links aan het begin van de straat, het zicht op sporen van 'motte Meirbos'.

2 Motte Meirbos

Waar de sporen van de middeleeuwse grachten in de Bergenmeersen na de inrichting van het getijdengebied verdwenen onder slikken en schorren, zijn de sporen van motte Meirbos nog duidelijk zichtbaar. Een motte is een aangelegde aarden heuvel waarop men een donjon, een middeleeuwse versterkte toren, bouwde. De heuvel was met brede grachten omgeven zodat een eiland ontstond. Ontdek je tussen de paplaurier het eiland met bomen en snaterende eenden te midden van het water? *De sporen komen best tot hun recht via luchtfoto's en historisch kaartmateriaal. Bekijk ze via de ErfgoedApp!* Niettemin twijfelen archeologen en historici hoe ze deze site moeten interpreteren.

Zoals in de Bergenmeersen kozen de bewoners voor een strategische ligging: vlakbij de Schelde, beschermd door een hoge zandrug, gelegen aan de oude Heirbaan van Gent naar Dendermonde en in een lager gelegen depressie voor continu natte grachten.

Het binneneiland is evenwel te klein om een heuvel van aanzienlijke hoogte te kunnen optrekken en op de top nog ruimte over te houden voor een houten of stenen donjon. Geen motte dus? Het bijzondere grachtenpatroon wijst alleszins op een belangrijke bewoningssite die hoogstwaarschijnlijk teruggaat tot de 12e-13e eeuw, met mogelijk een kasteelachtig karakter.

Archeologisch onderzoek van de site zou uitsluitend kunnen bieden. Dit is voorlopig niet aan de orde want alles zit hier veilig en wel onder de grond. De site Meirbos is officieel beschermd in 1999 als monument. Wijziging aan het terrein kan enkel in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed.

Volg Meerbos ongeveer 450m. Links zie je een trage onverharde weg, aangeduid met een verkeersbord voor wandelaars en fietsers. Volg deze tot Ten Brugsken. Kruis Ten Brugsken. Let op bij het oversteken! Volg verder de Heilige Geeststraat. Rij tussen de weilanden. Kruis de spoorweg. Blijf de weg volgen tot het kruispunt met Lange Haagstraat. Kruis de Lange Haagstraat.

Volg rechtdoor op Boeygem. Links, ter hoogte van de vierkantshoeve aan Boeygem nr. 15 en naast Boeygem nr. 2 loopt een niet verharde weg. Deze komt uit op Paepestraat. Kruis Paepestraat. Rij rechtdoor op Hulst.

Volg verder de route door wijk Hulst zoals aangegeven op onderstaande kaart. Hou halt bij de twee aangegeven erfgoedpunten.

3 Dorstige dieren

In de wijk Hulst fiets je langs een grote weide die volledig omsloten is door een weg. Hier en daar zomen geknotte lindes en knotwilgen de weide af. In de meest zuidelijke hoek merk je een poel op.

2 Motte Meirbos - luchtfoto © agentschap Informatie Vlaanderen

3 Poel op dries Hulst

3 Dries Hulst

4 Vlasakker

Dit is allemaal niet toevallig! Hulst is namelijk een zeldzaam voorbeeld van een gaaf bewaarde dries met poel, die sinds 1996 de status geniet van beschermd dorpsgezicht.

In onze regio tref je vele plaatsen met de naam 'dries' aan. Het waren oorspronkelijk onbebouwde, afgebakende terreinen met daarrond bewoning. De omwonenden, of een andere gedefinieerde groep van mensen, hadden bepaalde rechten op het terrein. Vaak was dat, zoals in het gehucht Hulst, het recht om er hun vee te laten grazen. In Wichelen bleef dit gemeenschappelijke gebruik van de graasweide bestaan tot omstreeks 1820. Om het vee van het nodige drinkwater te voorzien, werden één of meerdere poelen aangelegd op het terrein. *In Hulst lagen er in de 19e eeuw nog minstens 2 poelen op de dries, zoals je in de ErfgoedApp kan ontdekken: één in het noorden en één in het zuiden.* Enkel de meest zuidelijke poel bleef bewaard tot op vandaag. De gronden zijn nu allemaal in private handen, maar blijven gelukkig onbebouwd én in gebruik als graasweide, zoals dat al minstens sinds de 17e eeuw het geval is.

3 Lindebomen aan dries Hulst

4 Poelen met een geurtje aan...

Je fietst hier langs de Bosbeek. In deze omgeving bevonden zich tot minstens de jaren 1950 restanten van vlasrootputten. In Wichelen, maar ook in andere dorpen in de streek rond Dendermonde en in het Waasland, werd lang vlas verbouwd.

Het vlas werd via verschillende stappen verwerkt tot linnen. Nadat het vlas was uitgetrokken of 'gesleten' en de oliehoudende zaadbollen waren verwijderd, moest het geroot worden. Bij het roten werden de vezels losgeweekt van de houtige kern. Dit kon in stromend water, zoals gebeurde in de Leie in West-Vlaanderen, maar ook in kleine, al dan niet speciaal daartoe aangelegde poelen. Doorgaans was een rootput enkele tientallen meters lang en 3 tot 5 meter breed. De vezel lag, afhankelijk van het weer, bloot van de kern na 6 tot 10 dagen. Het vlas uit de poel halen was een weinig benijdenswaardige klus. "Iemand die in de rootput had gestaan, kon je tot twee dagen nadien nog van ver ruiken", vertelde een oude landbouwer uit Zele. Na het roten volgden nog verschillende procedés om tot vlasgaren te komen.

Arbeidsintensief, maar voor de vele keuterboeren bracht het vlas een noodzakelijk extra inkomen. Want de vlasvezels vonden een grote afzetmarkt, om verwerkt te worden tot touw, zeilen, huishoudlinnen en zelfs het linnen gedragen door slaven op

de Amerikaanse plantages. Vandaag tref je hier geen vlas meer aan op de akkers. Niettemin kent het vlas sinds kort een nieuwe, verfrissende toepassing: als ingrediënt in het biertje Lino van de Dendermondse brouwerij Vicaris.

In de ErfgoedApp ontdek je hoe zo'n vlasrootput er uitzag in vroegere tijden.

Verlaat de wijk Hulst. Zet de weg verder langs de Mosstraat tot Bogaert. Ga hier rechts. Volg Bogaert tot op de T-splitsing. Ga hier linksaf richting Heide. Sla op Heide de tweede straat rechtsaf, ook Heide genaamd. Hou halt als deze weg een bocht maakt van ongeveer 90°.

5 Kasteel Zijp

Het gebied waar je nu door fietst staat bekend als Kasteel Zijp. Veel valt vandaag niet meer te merken van een kasteel. Het meest sprekende dat nog rest van de ooit imposante site, zijn enkele merkwaardige waterpartijen in het landschap. Je ontdekt ze langs de trage weg die richting Lede gaat en ten noorden van de hoeve waar je kan proeven van vers

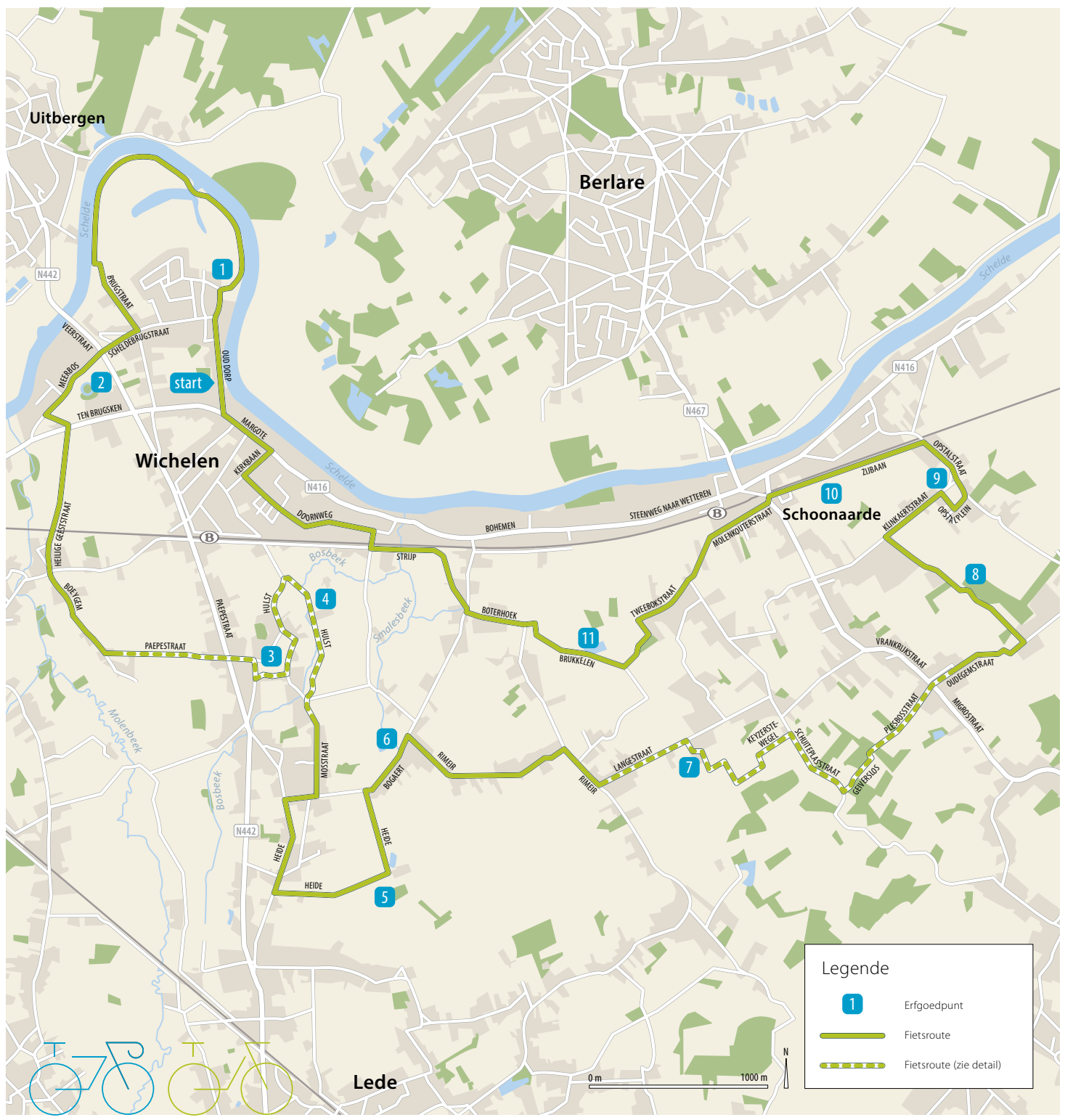
gemaakt hoeveijs. *Hoe de imposante kasteelsite eruit zag, ontdek je op enkele oude kaarten in de Erfgoedapp!*

De bewoners van de kasteelsite waren niet de minste. In 1614 kwam de heerlijkheid Wichelen, waarvan de site Zijp het centrum vormde in de middeleeuwen, in handen van de familie de Cordes. Jean Charles de Cordes was koopman en schepen in Antwerpen en algemeen schatbewaarder van de aartshertogen Albrecht en Isabella. Hij was bevriend met P.C. Hooft en met P.P. Rubens. De verblijfplaats van een dergelijk figuur verdiende de nodige allure: een kasteel met brede grachten. De militaire functie van water verdween op de achtergrond na de middeleeuwen, maar het imposante grachtencomplex etaleerde de status van de bewoners. Bovendien liet het water toe zwanen te houden, ooit het symbool bij uitstek van macht en rijkdom. De nakomelingen van Jean-Charles de Cordes behielden het kasteel en hun gronden in Wichelen tot 1781. De laatste gebouwen verdwenen eind 19e eeuw. Enkel het water rest als getuigenis van de ooit indrukwekkende plek.

Zet de weg verder op Heide tot Bogaert. Ga hier rechtsaf.

4 Vlasbloem © Brouwerij Vicaris Dendermonde

5 Kasteel Zijp - Ferrariskaart (1771-1778) © KBR

Uitbergen

Berlare

Wichelen

Schoonaarde

Lede

start

Legende

- 1 Erfgoedpunt
- Fietsroute
- Fietsroute (zie detail)

0 m 1000 m

6 Poel in het Paelepelbos Wetteren

7 Hoeve Lang Everen - Atlas der Buurtwegen (1841)
© agentschap Informatie Vlaanderen

6 De boog kan niet altijd gespannen staan

In de verte, in de richting van Wichelen, ontwaar je verschillende poelen, grotendeels natuurlijk ontstaan en in verbinding met de Smallesbeek. Waterpartijen hadden in het verleden veelal een economisch nut. Maar de boog kon niet altijd gespannen staan. Jong en iets minder jong vond vertier aan en rond het water. *In de ErfgoedApp hoor je hoe jongeren zich in de jaren 1960-1970 in en aan de plaatselijke poelen amuseerden.*

Sla de eerste straat op Bogaert rechts in, Rimeir. Volg deze weg tot de Rimeirstraat. Ga hier rechts. Sla de tweede straat rechts, de Langestraat, in. Aan het volgende Erfgoedpunt, hoeve Lang Everen (Langestraat huisnummer 15) sla je rechts in. De oprit lijkt privaat, maar het is een trage weg die richting de Schuitemplasstraat leidt. Volg de route van het Ros Beiaardruitenetwerk. Het kaartje op p. 18 is ter verduidelijking.

6 Poelen aan Bogaert op Topokaart © Nationaal Geografisch Instituut

7 Lang Everen in de Langestraat

Je staat hier aan één van de oudste hoeves van Schoonaarde. In de 19e eeuw stond ze bekend onder de naam Lang Everen, in eigendom van lokale welgestelde landbouwers. Tot ongeveer 1850 bevond zich volledig rondom de hoeve een brede walgracht, zoals te zien is op bovenstaande oude kaart. Vandaag rest enkel aan de oostelijke zijde een smalle gracht. Waarom vonden de bewoners een brede gracht rondom hun hoeve zo belangrijk?

In de middeleeuwen kregen de grootste en rijkste boerderijen vaak een walgracht aangemeten. Op die manier etaleerden de bewoners hun onafhankelijkheid en vrijheid en onderscheidden zij zich van de kleinere hoeves. Eigenlijk bootsten zij de mottekastelen na! Een duidelijk statussymbool, dat tegelijk de bewoners extra bescherming bood. Bijvoorbeeld tegen wilde dieren, plundersaars en andere ongenode gasten. Want de grote hoeves waren een ideaal doelwit voor rondtrekkende benden: er viel namelijk altijd voedsel te rapen. Daarnaast was het ook handig altijd een groot waterreservoir beschikbaar te hebben, bij brand of voor ambachtelijke activiteiten.

In de ErfgoedApp ontdek je hoe enkele fiere eigenaars hun omwalde hoeves graag presenteerden.

Vervolg de route van het Ros Beiaardruitenet-
werk langs de linkerzijde van de hoeve. Deze
trage weg komt uit op de Schuiteplasstraat.
Onderstaande kaart is ter verduidelijking.
Bij het aankomen op de verharde weg, ga rechts.
Volg de Schuiteplasstraat tot in de bocht waar
twee trage wegen starten. Neem de eerste trage
weg links. Volg deze trage weg langs de bossen
en akkers. Deze loopt over in de Plesbosstraat.
Volg deze straat tot de Migrosstraat en kruis
deze. Rij verder op Oudegemstraat. Deze gaat
over in de Hoekstraat. Rechtover Hoekstraat nr.
45 is een trage weg. Sla deze in. Volg deze tot na
het eerste bosje.

8 Bron van leven

Een aandachtige speurder ontdekt langs de trage weg de restanten van een walgracht tussen het bos en het perceel akkerland. Ook hier stond, zoals op site Lang Everen, hoogstwaarschijnlijk een belangrijke hoeve in de middeleeuwen. De Ferrariskaart toont je een rechthoekig perceel, volledig door een

8 Restant van de walgracht aan de Klinkaertstraat

Site met walgracht aan de Klinkaertstraat - Ferrariskaart (1771-1778)
8 © KBR

walgracht omgeven. De site was verbonden met de Klinkaertstraat via een dreef met bomen. Waarom de bewoners de site verlieten, daar hebben we het raden naar. Maar dat de sporen van hun bewoning vandaag nog steeds waardevol zijn, daar zijn we wel helemaal zeker van.

Poelen zijn immers schatkamers vol biodiversiteit. Je vindt er specifieke planten zoals gele lis, watteranonkel en sterrenkroos die op hun beurt insecten zoals libellen aantrekken. Kikkers, padden en salamanders kunnen zich hier voortplanten en voedsel vinden. Andere dieren gebruiken poelen als stapstenen om zich door het landschap te verplaatsen.

In de ErfgoedApp ontdek je krioelende beestjes en prachtige planten die floreren in poelen.

8 Restanten van walgracht aan de Klinkaertstraat - topokaart
© Nationaal Geografisch Instituut

9 Plein Opstaldries

9 Vijver aan Opstaldries

Daarnaast zijn poelen ook belangrijk in de strijd tegen de klimaatverandering. Poelen vangen piekneerslag op. Hiermee zorgen ze voor voldoende watervoorraad in drogere periodes voor mens en dier.

Vervolg de trage weg die kronkelt door het landschap tot de Klinkaertstraat. Ga hiervoor op de trage weg steeds rechtdoor en sla geen andere trage weg in.

Ga aan het einde van de trage weg rechts. Volg de Klinkaertstraat tot het Opstalplein

9 Opstaldries

Je arriveert nu aan het Opstalplein. Het woord 'opstal' heeft min of meer dezelfde betekenis als dries: grond waar niemand speciale gebruiksrechten liet gelden. Opstaldries is naast Hulst in Wichelen een goed bewaard exemplaar van een gemeenschappelijke graasweide, die eveneens de status van beschermd landschap geniet. De vijver op het voorerf van huisnummer 22 gaat misschien terug op de gemeenschappelijke drinkpoel op de dries. *Doit lagen zich hoogstwaarschijnlijk meerdere poelen op de dries, wat je kan ontdekken in de ErfgoedApp.*

Tussen Schelde en Dender bevonden zich tot begin 19e eeuw bijzonder veel driesen. De talrijke keuterboeren in de streek hadden onvoldoende areaal

om vee te kunnen houden. De gemene gronden boden soelaas: vele armere gezinnen konden er een koe laten grazen. Koeien waren immers onontbeerlijk als producent van mest om de vruchtbaarheid van de akkers op peil te houden. Vanaf de 18e eeuw kreeg de centrale overheid de driesen in het vizier om te verkavelen en te privatiseren. De gronden brachten te weinig op om de stijgende bevolking te kunnen voeden, meende men. Bovendien kon op gemene gronden moeilijk belasting worden geheven. De invoering van het kadaster is niet meer ver weg! Dat dit zeer tegen de zin was van de gebruikers van de driesen, illustreert de talrijke rechtszaken en schermutselingen. In Semmerzake bij Gavere in 1669 vielen enkele vrouwen uit het dorp de opkoper van een deel van de dries aan en scheurden hem de kleren van het lijf! Na de Franse Revolutie kregen de gemeentebesturen de gemene gronden in handen. Om de gemeentekas te spijzen, verpachtten zij vaak de driesen. Dit was slechts een tussenfase in de teloorgang van de gemene gronden, want rond het midden van de 19e eeuw bleken ze bijna overal te zijn opgedeeld en verkocht aan private personen.

Laat het plein links liggen en rij zo rond het plein. Rij vervolgens langheen de Onze-Lieve-Vrouw van Lourdeskapel de Opstalstraat in. Vervolg de weg en sla voor de spoorweg links af. Volg de Zijbaan. Geniet op deze baan van de omgeving en hou even halt.

10 Water: een dynamisch gegeven

Je fietst langs de spoorlijn Gent-Dendermonde, met een mooi uitzicht in zuidelijke richting. Ook hier liggen enkele poelen in het landschap verscholen. Ze zijn ontstaan als putten waaruit klei werd gegraven. Met de klei werden bakstenen vervaardigd. De Klinkaertstraat waar je zojuist door fietste, verwijst naar deze activiteit. Een klinkaert is immers een hard gebakken baksteen van hoge kwaliteit. Deze “Vermeulenputten” vormen een mooie getuigenis van ambachtelijke activiteit, die op vele plaatsen langs de Schelde voorkwam.

Niet alle door de mens gegraven waterpartijen overleefden de tand des tijds. *In de ErfgoedApp ontdek je hier hoe de Stille Waters evolueren in het gebied dat je vandaag doorkruist.* Meest opvallend is dat vandaag heel wat minder Stille Waters aanwezig zijn in het landschap dan omstreeks 1850. Vooral de grotere complexen zoals brede grachten rond kastelen, walgrachten rondom hoeves... verdwenen. Maar ook natuurlijke plassen werden gedempt ten behoeve van een intensievere en rationelere landbouw. Daartegenover staat dat in de 21e eeuw een klein aantal nieuwe wateroppervlakken verschijnen waar voorheen geen water te bespeuren was. Water is, zoals het landschap, een dynamisch gegeven! Maar al bij al is het voor de Stille Waters vooral een verhaal van verval...

Volg de Zijbaan tot op Moleneinde. Sla hier links in en vervolgens direct de volgende straat rechts in. Dit is de Molenkouterstraat. Rij verder tot het kruispunt met de Nieuwstraat. Kruis deze Nieuwstraat en rij rechtdoor op Tweebokstraat. Volg deze tot de T-splitsing. Sla hier rechts af, richting Brukkelen.

11 Visvijvers Brukkelen

De laatste stop op deze route brengt je naar de visvijvers van Brukkelen. In het begin van de jaren 1970 werden deze vier putten aangelegd ten behoeve van de hengelsport. Lokale vissersclubs organiseren hier regelmatig wedstrijden. Soorten die vertoeven in de putten zijn riet- en blankvoorn, brasem en karper.

Dat de visvijvers precies op deze plek werden aangelegd, is geen toeval. *Op topografische kaarten uit het begin van de 20e eeuw staat het gebied aangegeven als beboste, natte zone, zoals je in de ErfgoedApp kan ontdekken.* Gaan we nog verder terug in de tijd, tot het midden van de 19e eeuw, dan merken we een aantal onregelmatige waterpartijen op de oude kaarten op. Zelfs op de Ferrariskaart (1771-1778) staan de poelen weergegeven. Wat de functie van deze stille waters toen was, daar hebben we, wegens gebrek aan historische bronnen, het raden naar. Turfputten? Vlasrootputten? Kweekvijvers voor zoetwatervissen?

10 Trage weg tussen Heide en Heiplasstraat

11 Visvijver Brukkelen

Poel in weidelandschap © Lars Soerink (Vildaphoto)

Vlakbij de visvijvers bevindt zich de Brukkelenkapel. De 19e-eeuwse kapel gaat terug op een oudere, vermoedelijk 18e-eeuwse kapel, reeds opgetekend op de Villaretkaart (1745-1748). De aanwezigheid van de Brukkelenkapel wijst alvast op het belang van deze waterrijke plek voor onze voorouders.

Rij verder op Brukkelen. Na het nemen van een bocht naar rechts, de eerste straat rechts. Rij vervolgens rechtdoor de Boterhoek op. Rij tot het ronde punt. Neem de tweede afslag. Volg Boterhoek verder. Zet de weg parallel aan de spoorweg verder. Ga op het kruispunt met de Bosveldstraat rechts. Volg tot de T-splitsing. Ga hier links de Doornweg op. Ga rechtdoor zolang het kan. Sla bij de T-splitsing rechts af. Volg de kerkbaan tot Margote. Ga hier naar links. Volg Margote en sla na 300m rechtsaf. Rij verder op Oud Dorp en kom zo bij het begin- en eindpunt van deze route.

We hopen dat het een aangename en leerrijke fietstocht voor je was. Ontdek zeker ook onze andere Erfgoedwandelingen en -fietstochten via onze website of de ErfgoedApp.

Nog opmerkingen of vragen? Neem gerust contact op: ioedscheldedurme@rlsd.be

Poelen

Om de populaties van watergebonden planten en dieren te bevorderen, graaft Regionaal Landschap Schelde-Durme nieuwe poelen op kansrijke plaatsen. Ook verwaarloosde poelen worden hersteld. Een poel is immer een typisch en waardevol landschapselement in onze streek.

Een nieuwe poel laten graven of je verwaarloosde poel of sloot laten herstellen? Dat loont! Poelen en sloten zijn wonderlijke minibiotoopjes:

- ze bevorderen de populaties van amfibieën als kikkers en salamanders
- er groeien specifieke oever- en waterplanten
- de aanwezigheid van diverse insecten lokt vele vogels

We helpen je dan ook graag om je poel of sloot te laten herstellen of een nieuwe poel te graven. Contacteer vrijblijvend ons landschapsloket voor gratis advies: landschap@rlsd.be.

5 Poel bij kasteel Zijp

Colofon

Tekst & foto's

Tekst door IOED en Regionaal Landschap Schelde-Durme in samenwerking met de Heemkring Wichelen en agentschap Onroerend Erfgoed. Foto's door RLSLSD / IOED Schelde-Durme, tenzij anders vermeld.

Bronnen

Inventaris Onroerend Erfgoed, agentschap Onroerend Erfgoed, agentschap Informatie Vlaanderen, agentschap Natuur en Bos, Dienst Erfgoed Provincie Oost-Vlaanderen, Stad Dendermonde, Gemeente Wichelen, Heemkring Wichelen, Heemkring Zele, Gemeentearchief Wetteren, Stedelijke Musea Dendermonde, Luc Bauters, Brouwerij Vicaris Dendermonde, Nieuwe Visclub vzw, Rijksarchief België, Koninklijke Bibliotheek België, Bibliothèque Nationale de France en de Vakgroep Geschiedenis Universiteit Gent

Ontwerp

Regionaal Landschap Schelde-Durme / Bart Mels
Kaarten: Els Feusels

Wettelijk Depot

D/2021/12835/11

V.U.

Jan De Graef, voorzitter IOED Schelde-Durme,
Markt 1, 9230 Wetteren

Deze brochure is een initiatief van de Intergemeentelijke Onroenderfgoeddienst (IOED) Schelde-Durme in samenwerking met Regionaal Landschap Schelde-Durme (RLSD), gemeente Wichelen en stad Dendermonde.

ONTDEK **MEER** MET DE ERFGOEDAPP

Wandel of fiets langs tal van interessante erfgoedplekken en ontvang extra informatie tijdens je tocht.

1

DOWNLOAD

Hier vind je de gratis erfgoedapp:

2

MAAK JE KEUZE

Open de app, klik op het kompassymbool en download de tour van je keuze.

3

ONTDEK

Open de kaart en ga op ontdekking!